

SET 1

MODUL PROGRAM IKON GIGI

SKOP 1

SKOP 2

SKOP 3

SKOP 4

PROGRAM IKON GIGI (iGG)

EDISI KETIGA 2020

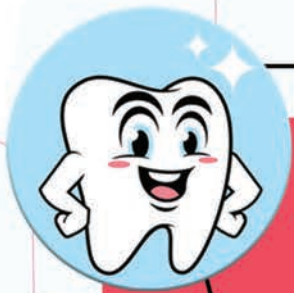

KENALI MULUT ANDA

SKOP
1

**PROGRAM KESIHATAN PERGIGIAN
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

TAHUKAH ANDA ?

5 daripada **10** rakyat Malaysia
berumur **75 tahun**
dan ke atas telah
KEHILANGAN SEMUA GIGI

8 daripada **10**
rakyat Malaysia
mempunyai
MASALAH GIGI

SUMBER : National Oral Health Survey for Adults 2010

Gigi Kita Mahkota Kita

KANDUNGAN

OBJEKTIF

- Memahami struktur penting di dalam mulut
- Mengetahui struktur gigi dan gusi
- Memahami fungsi dan kepentingan gigi

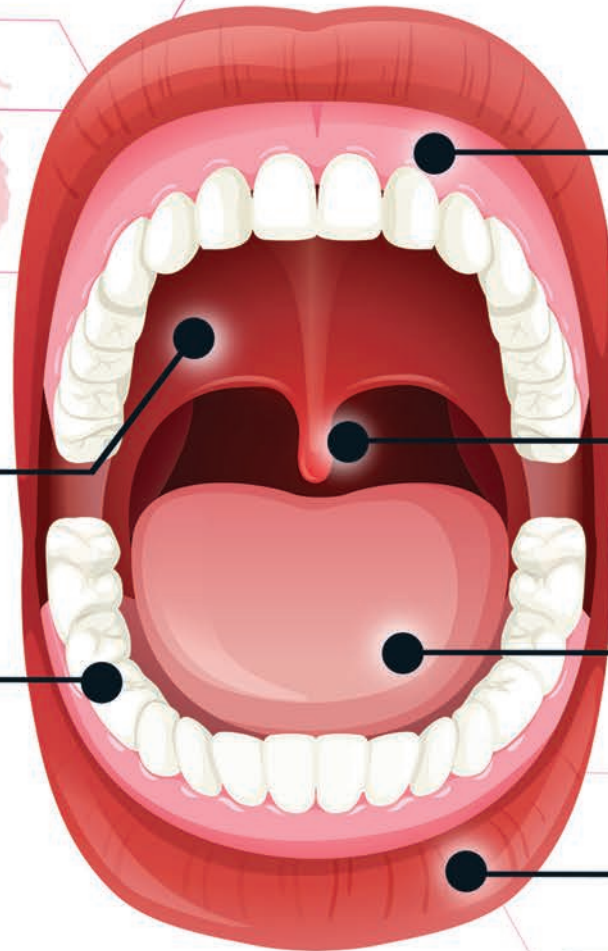

OH!!

BEGINI RUPANYA...

**MULUT
SAYA**

Gusi

Lelangit

Anak
Tekak

Gigi

Lidah

Bibir

**TAHUKAH
ANDA?**

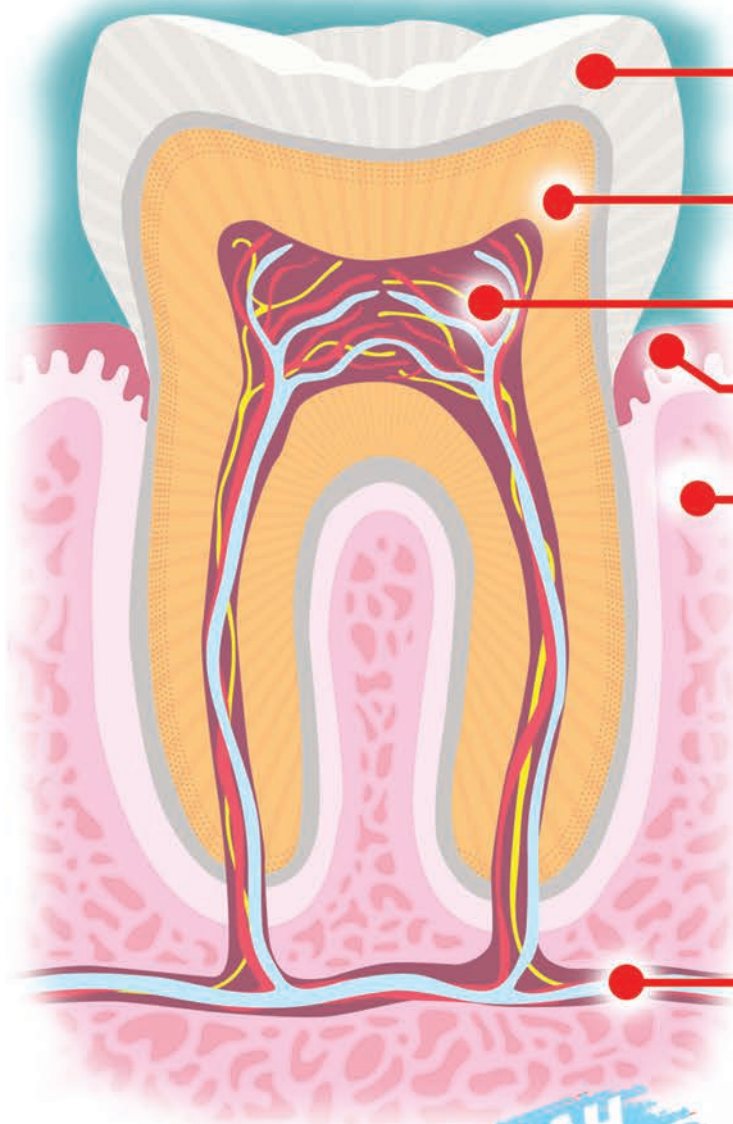
Tiada dua orang yang mempunyai set gigi yang sama. Gigi adalah unik sama seperti cap jari anda.

GIGI SAYA

KORONA

AKAR

Enamel

Dentin

Pulpa

Gusi

Tulang Alveolar

Salur Darah

TAHUKAH ANDA?

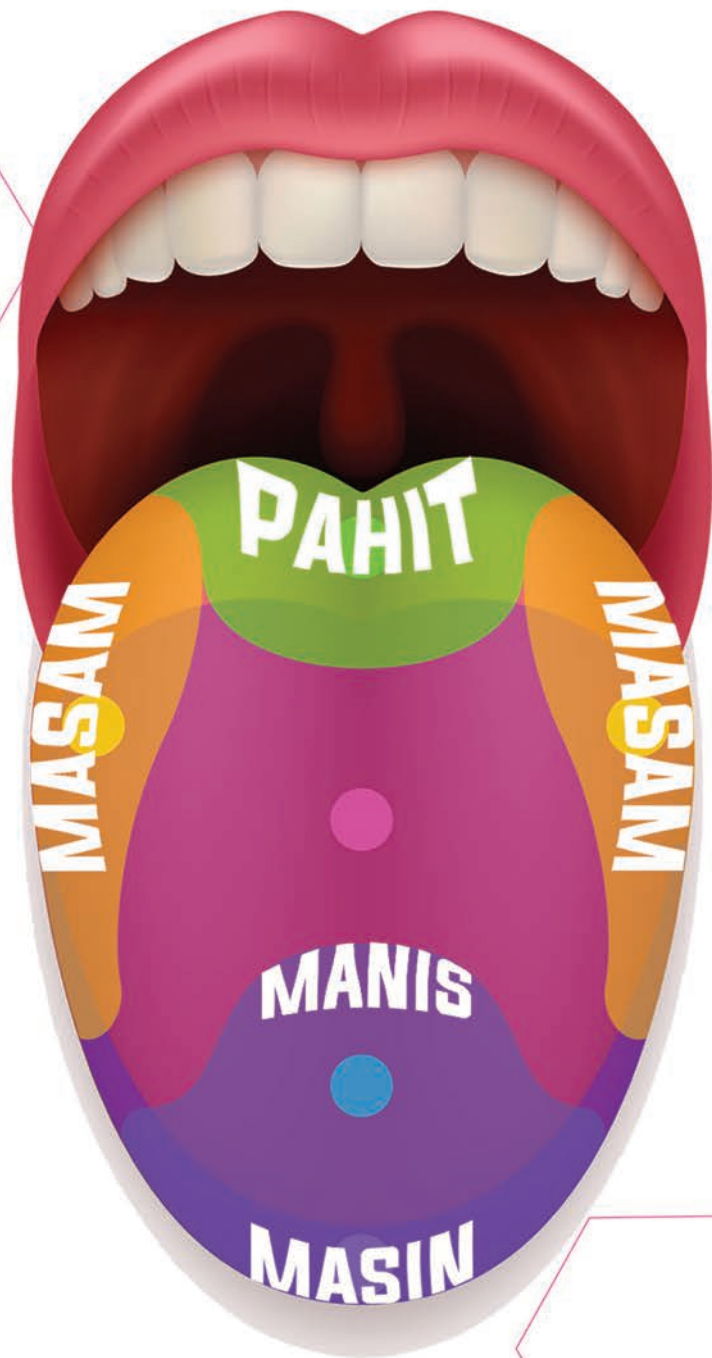
Enamel ialah struktur paling kuat di dalam tubuh manusia

LIDAH SAYA

Kebersihan lidah juga memainkan peranan penting dalam mengawal bau mulut.

**INFO
TAMBAHAN**

LIDAH

juga perlu dibersihkan semasa memberus gigi untuk kebersihan mulut yang optimum.

FUNGSI GIGI

Mengunyah makanan

Pertuturan

Keyakinan dan penampilan diri

Gigi susu menjadi panduan kepada pertumbuhan gigi kekal

**GIGI
SUSU**

VS

**GIGI
KEKAL**

Bilangan gigi : **20**

Warna lebih **putih**

Mula tumbuh pada
usia **6** bulan dan
lengkap pada usia
3 tahun

**TAHUKAH
ANDA?**

Bilangan gigi : **32**

Warna sedikit
kekuningan

Mula tumbuh pada
usia **6** tahun dan
lengkap pada usia
21 tahun

Gigi Natal

- Terjadi pada 1: 3000 kelahiran
- Merujuk kepada gigi yang ada dalam mulut bayi apabila dilahirkan.

JENIS-JENIS DAN FUNGSI GIGI

Gigi Taring

Untuk menyiat makanan

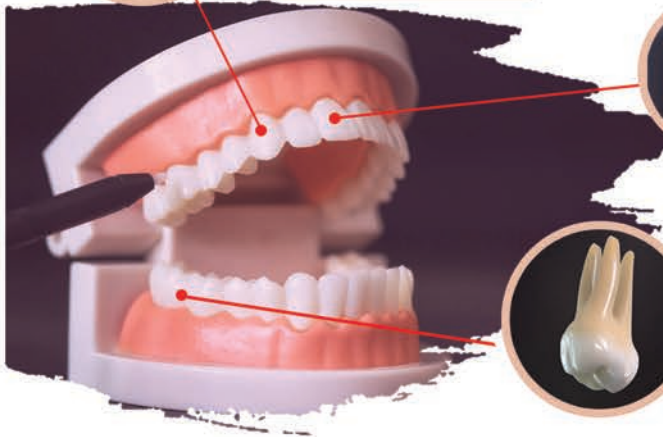
Gigi Kacip

Untuk memotong makanan

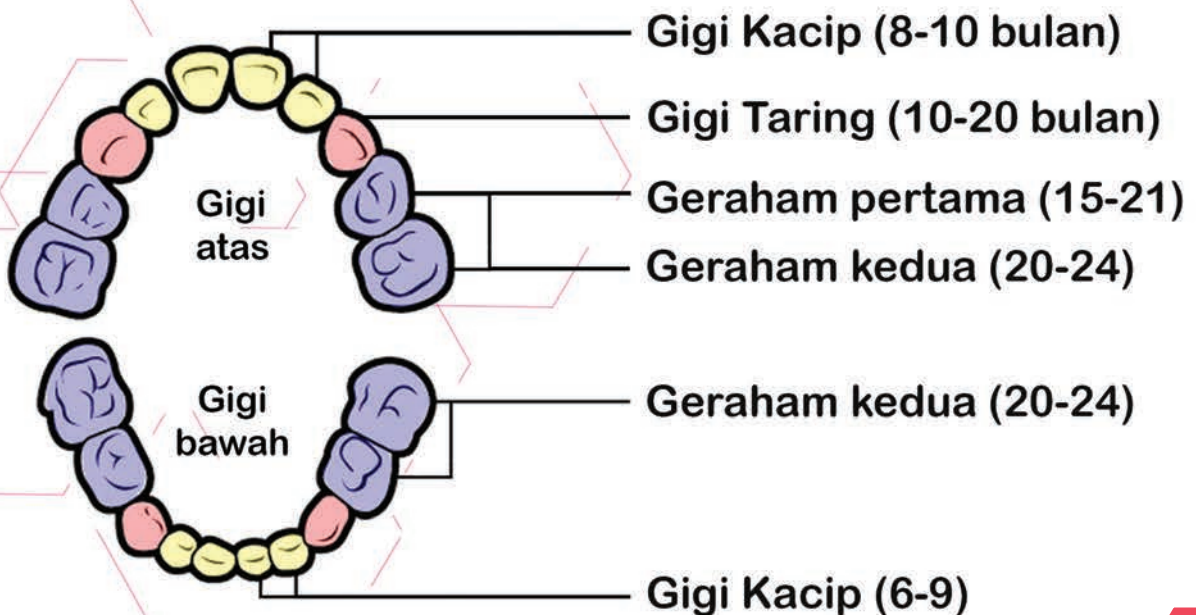

Gigi Geraham

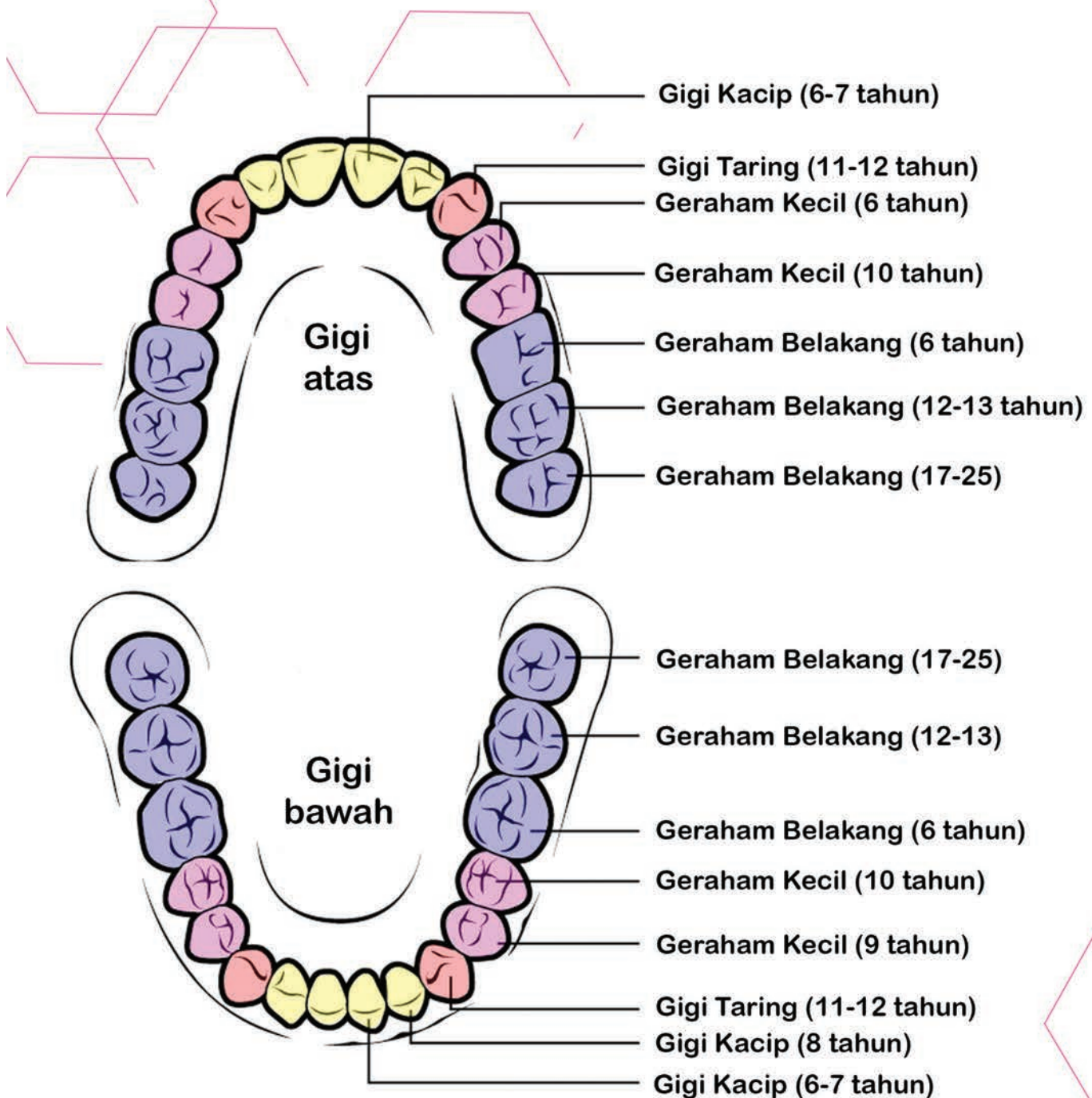
Untuk memecah dan melumatkan makanan

PERTUMBUHAN GIGI SUSU

PERTUMBUHAN GIGI KEKAL

KESAN

KEHILANGAN GIGI

KANAK-KANAK

Kurang keyakinan diri

Pertuturan terganggu

Pertumbuhan gigi kekal yang terbantut

Susunan gigi kekal tidak teratur

Pemakanan dan tumbesaran badan terganggu

Susah mengunyah

ORANG DEWASA

Pertuturan terganggu

Tulang menyusut

Kurang keyakinan diri

Muka nampak lebih tua

PROGRAM IKON GIGI (iGG)

EDISI KETIGA 2020

**KETAHUI PENYAKIT
MULUT**

**SKOP
2**

**PROGRAM KESIHATAN PERGIGIAN
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

TAHUKAH ANDA ??

FAKTA MENARIK

Mengunyah **sireh**
bersama kapur
boleh menyebabkan
kanser mulut.

6 DARI 10
PADA

orang rakyat Malaysia
mengalami masalah
pergigian.

9 daripada 10
orang rakyat
Malaysia mengalami
penyakit gusi.

7 daripada 10 orang
tidak tahu mereka
mengalami masalah
pergigian.

KANDUNGAN

1. Karies
2. Karies gigi susu
3. Penyakit gusi
4. Kanser mulut

OBJEKTIF

1. Mengetahui karies, karies gigi susu, penyakit gusi dan kanser mulut.
2. Mengetahui dan dapat melakukan amalan pencegahan.
3. Dapat berkongsi dan mampu menyalurkan maklumat kepada masyarakat setempat.

01

KARIES GIGI

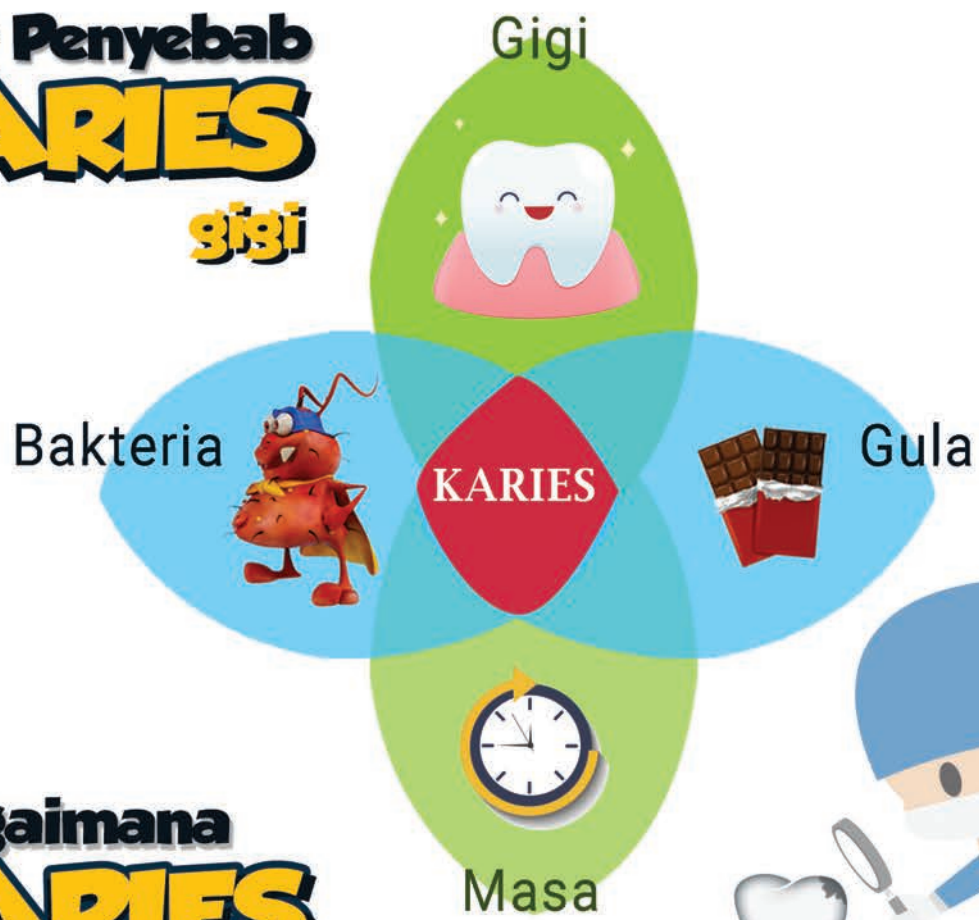
Karies gigi
atau gigi berlubang
adalah kerosakan pada
permukaan gigi
disebabkan **plak** yang
tidak dibersihkan.

plak

karies gigi

Plak pula adalah
lapisan bakteria
yang melekit di
permukaan gigi

Faktor Penyebab **KARIES** gigi

Bagaimana **KARIES**

gigi terjadi

Apa Jadi **BERLUBANG?** Bila Gigi

Lapisan enamel berlubang
berpunca daripada
hakisan asid

Belum rasa sakit +
warna berubah

Bakteria masuk
ke dalam dentin
dan merebak

Gigi mula
sensitif

Bakteria menyerang
lapisan pulpa yang
mengandungi
saraf dan salur darah

Sakit berdenyut +
ganggu tidur

BAHAGIAN AKAR GIGI

Nanah terbentuk di
akar gigi

Demam + sakit
berdenyut + bengkak

KEROSAKAN GIGI YANG BERLAKU PADA
KANAK-KANAK DI BAWAH UMUR 6 TAHUN

PUNCA KARIES TERJADI

01

Makanan/
minuman
yang tinggi
kandungan
gula

Tidak
membersu
gigi

02

03

Tertidur
dengan botol
yang
mengandung
susu/air
manis

Cara
membersu
gigi yang
tidak
berkesan

04

Jangan masukkan **gula**
dalam susu

Jangan biarkan bayi anda
tertidur dengan botol susu
di dalam mulut

PENGGUNAAN BOTOL SUSU KAWAN atau **LAWAN** ???

Hentikan penggunaan
botol **secara**
berperingkat

Jangan celup
puting ke
dalam manisan

ANAK KITA
AMANAHA KITA

LANGKAH-LANGKAH PENCEGAHAN KARIES

KANAK-KANAK 0-6 TAHUN

Pantau
penggunaan
botol susu

Hadkan minuman
manis dan
'snacking time'

Gunakan
ubat gigi
berfluorida
(sebesar biji
beras)

Bersihkan gigi bayi
selepas makan
dengan
menggunakan
tuala
atau kain yang
lembut dan bersih

Ibu bapa
digalakkan
memberus gigi
anak-anak mereka
di bawah
umur 6 tahun

Bawalah anak
anda untuk
mendapatkan
pemeriksaan
pergigian seawal
usia 6 bulan

Membuat **pemeriksaan** sendiri dirumah.
Angkat bibir atas untuk **mengesan**
karies di bahagian gigi hadapan

03

PENYAKIT GUSI

APA ITU PENYAKIT GUSI?

- Jangkitan kepada gusi, tulang alveolar dan tisu penyokong gigi.
- Berpunca dari pengeluaran toksin dari bakteria di dalam **plak** yang tidak dibersihkan.

TANDA- TANDA

AWAS

Gusi berdarah semasa memberus gigi adalah **tidak** normal.

Gusi berdarah

Gusi merah dan bengkak

Gigi bergerak

Gusi menurun dan nampak panjang

Gigi longgar

Nafas berbau

PERINGKAT PENYAKIT GUSI

GUSI SIHAT

- Berwarna merah jambu
- Tidak mudah berdarah
- Kemas dan melekat kuat pada gigi
- Gusi mengisi ruang antara gigi

- Gusi merah dan bengkak
- Gusi mudah berdarah

GINGIVITIS

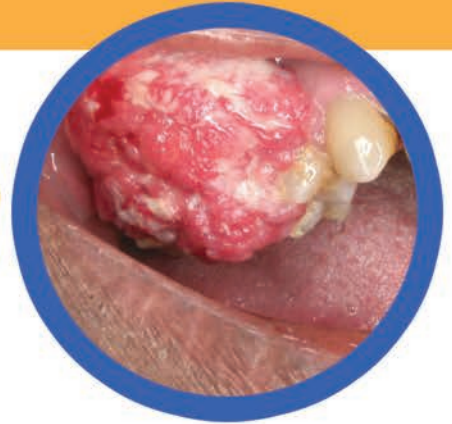
PERIODONTITIS

- Gigi menjadi panjang, longgar dan jarang
- Kedudukan gigi berubah
- Gusi bernanah
- Mulut berbau

KANSER MULUT!!!

Ketumbuhan tisu mulut yang tidak normal

Minuman beralkohol

Pendedahan kepada sinaran matahari yang berlebihan

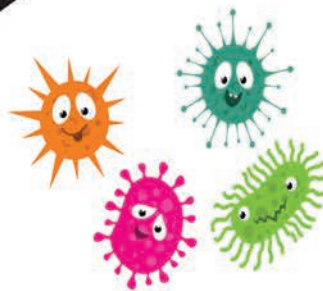
Menghisap rokok, cerut atau vape

FAKTOR RISIKO

Mengunyah sireh dengan kapur dan tembakau

Virus Human Papilloma (HPV)

**WASPADA!
JANGAN AMBIL
MUDAH!!!**

**FAKTOR RISIKO TIDAK DIELAK,
DIAM-DIAM KANSER MEREBAK!**

TANDA-TANDA AWAL KANSER MULUT

**Ulser dalam
mulut yang
tidak sembuh
selepas 2 minggu**

**Kesakitan atau
susah menelan**

**Tompok putih,
merah atau putih
bercampur merah
di dalam mulut**

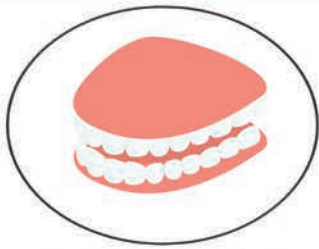
Gigi yang bergoyang

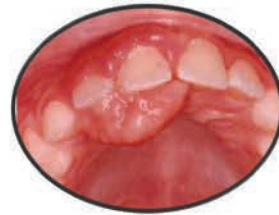
**Pendarahan
yang berlaku
dengan tiba-tiba
di dalam mulut**

TANDA-TANDA AWAL KANSER MULUT

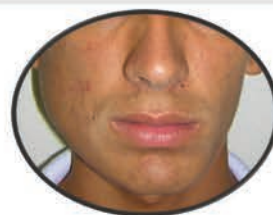
Gigi palsu yang tiba-tiba terasa ketat atau susah dipakai

Bengkak pada langit, rahang atas atau rahang bawah

Kebas pada bibir, dagu atau pipi

Kemunculan bengkak pada bahagian bawah dagu, leher atau muka

PROGRAM IKON GIGI (iGG)

EDISI KETIGA 2020

PENJAGAAN KESIHATAN MULUT

SKOP
3

**PROGRAM KESIHATAN PERGIGIAN
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

PENGENALAN

- Hampir semua penyakit pergigian boleh dicegah oleh setiap individu. Pencegahan pula adalah lebih baik daripada merawat.
- Oleh itu, pengetahuan tentang penjagaan kesihatan mulut adalah sangat penting untuk mendidik masyarakat dalam mengekalkan kesihatan gigi dan mulut mereka.
- Menjaga kesihatan gigi dan mulut adalah kunci kepada kesihatan diri yang baik.
- Namun, masih ramai rakyat Malaysia yang kurang pengetahuan asas penjagaan kesihatan mulut, pemeriksaan mulut sendiri dan pengambilan makanan seimbang.

KANDUNGAN SKOP

1. Mudahnya Berus Gigi
2. Teknik Memberus Gigi - Teknik Modified Bass
3. Penggunaan Flos Gigi
4. Pemeriksaan Mulut Sendiri Untuk Mengesan Kanser Mulut
5. Nasihat Pemakanan

OBJEKTIF

Memberi pendedahan mengenai aktiviti pencegahan kesihatan pergigian di Malaysia.

Mudahnya

Memberus Gigi

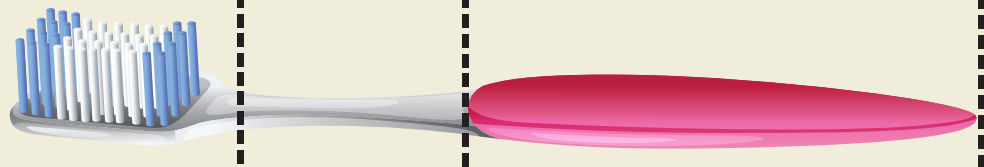

TIGA bahagian utama
berus gigi anda:

Kepala

Leher

Pemegang

Tips Memilih Berus Gigi

PENTING!

TUKAR berus gigi sekurang-kurangnya 3 bulan sekali atau bila berus haus atau kembang.

SIMPAN secara menegak untuk mengeringkan berus.

Bekas tidak terlalu penuh supaya tidak bersentuhan dengan berus lain.

Kepala Berus **SESUAI** dengan saiz mulut

Bulu Berus yang **LEMBUT**

Pemegang yang **SELESA**

TEKNIK MEMBERUS GIGI

TEKNIK MODIFIED BASS

1

PERMUKAAN LUAR

Rapatkan gigi atas dan bawah. Letakkan bulu berus pada kedudukan 90° pada permukaan

2

RAHANG BAWAH

Goyangkan bulu berus ke depan dan belakang diikuti dengan golean (*rolling*) berus gigi ke arah permukaan oklusal

3

RAHANG BAWAH

Ulang langkah 1 dan 2 pada permukaan bukal kiri dan lingual bagi rahang bawah

5

RAHANG ATAS

Ulang langkah 1 hingga 4 bagi semua permukaan gigi pada rahang atas

4

RAHANG BAWAH

Bagi permukaan oklusal gerakan berus gigi ke hadapan dan ke belakang

6

PERMUKAAN LIDAH

Langkah terakhir, gosok permukaan atas lidah

PENGGUNAAN FLOS GIGI

Flos pergigian membantu mengeluarkan sisa makanan dan plak di celah gigi.

Ia juga membantu mencegah penyakit gusi, karies gigi dan mulut berbau.

Tarik benang flos sepanjang 2 - 3 jengkal (18 inci)

Untuk gigi depan guna kedua-dua belah jari telunjuk dan ibu jari

Masukkan flos di celah gigi dengan gerakan ke depan dan belakang sehingga hujung gusi

Lilit flos di kedua-dua belah jari tengah

Untuk gigi belakang, guna kedua-dua belah jari telunjuk ATAU ibu jari

Tarik flos ke arah gigi yang ingin dibersihkan. Gerakkan flos ke atas dan bawah.

Ulang untuk setiap batang gigi menggunakan bahagian flos yang belum digunakan.

INFO

Lakukan pemflosan selepas memberus gigi sekurang-kurangnya sekali sehari

Flos dengan cermat dan berhati-hati untuk mengelakkan kecederaan gusi

Pemeriksaan Mulut Sendiri

Untuk Mengesan Kanser Mulut

Penting!

- Berdiri di hadapan cermin
- Pencahayaan yang baik
- Tanggal gigi palsu sekiranya ada

1

Periksa muka dan tekan bahagian leher.

2

Periksa bibir atas dan bawah

4

Dongak kepala, buka mulut dan periksa bahagian langit.

3

Periksa bahagian dalam pipi. Picit bahagian dalam dan luar pipi untuk mengesan sebarang kelainan.

5

Letak hujung lidah di bawah langit. Periksa lantai mulut dan bahagian bawah lidah.

6

Keluarkan lidah, perhatikan sebarang perubahan warna dan tekstur. Tekan bahagian bawah lidah untuk mengesan sebarang benjolan.

Apa yang perlu diperhatikan semasa melakukan Pemeriksaan Mulut Sendiri?

- Bengkak
- Luka
- Pecah mulut (ulser)
- Perubahan warna kulit
- Rasa sakit
- Benjolan

Nasihat Pemakanan

Pengambilan snek yang sihat dapat mengurangkan risiko masalah pergigian

Pemakanan yang sihat juga memberi impak kepada kesihatan mulut

Pilih snek yang lebih sihat!

Buah-buahan

Kerepek kurang masin tanpa perasa tiruan

Sayur-sayuran

Jus buah / sayur tanpa gula tambahan

Kekacang

Susu segar / Air kosong

Bagaimana snek mempengaruhi
Kesihatan Gigi dan Mulut

Snek kandungan gula tinggi

Salah satu punca karies gigi

PROGRAM IKON GIGI (iGG)

EDISI KETIGA 2020

TRAUMA PERGIGIAN

SKOP

4

**PROGRAM KESIHATAN PERGIGIAN
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

PENGENALAN

- Melibatkan kecederaan tisu struktur gigi dan tisu sokongannya.
- Dianggarkan satu daripada empat orang di kalangan kanak-kanak dan orang dewasa pernah mengalami trauma pada gigi kekal.
- Gigi depan paling kerap terlibat → kepatahan korona gigi
- Lelaki > perempuan
- Puncak insidens trauma gigi desidus : **2-3 tahun**
- Puncak insidens trauma gigi kekal: **9-10 tahun**

KANDUNGAN SKOP

1. Faktor-faktor penyebab trauma pergigian
2. Jenis trauma pergigian
3. Cara pengendalian
4. Langkah-langkah pencegahan

OBJEKTIF

Pada akhir sesi, peserta dapat:

- ✚ Mengetahui trauma pergigian dan cara mengendalikan.
- ✚ Mengetahui dan dapat melakukan amalan pencegahan.
- ✚ Dapat berkongsi dan mampu menyalurkan maklumat yang dipelajari kepada masyarakat setempat.

FAKTOR PENYEBAB TRAUMA PERGIGIAN

- Bayi baru belajar berjalan, berlari dan memanjat
- Jatuh daripada basikal
- Kemalangan bersukan
- Kemalangan jalan raya
- Kecederaan keganasan (bertumbuk)
- Penderaan kanak-kanak

JENIS TRAUMA PERGIGIAN

Konkusi

- Gigi tercedera, tetapi tiada perubahan ketara pada gigi itu.
- Gigi kemungkinan rasa sakit atau gusi bengkak.

Subluksasi

- Impak pada gigi menyebabkannya goyah dan gusi berdarah.
- Gigi masih pada kedudukan asal.

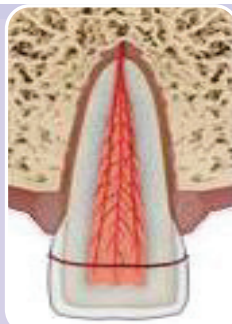
Luksasi

- Gigi sudah terganjak.
- Gigi tertolak ke dalam gusi atau terkeluar separuh daripada gusi

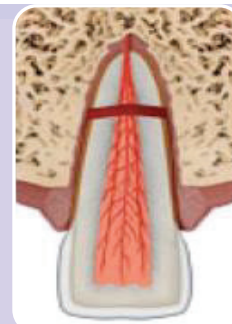
Avulsi (Gigi tercabut)

- Gigi tercabut keluar dari soket (gusi) akibat impak.

Patah Korona Gigi

- Bahagian korona gigi patah.

Patah Akar Gigi

- Akar gigi patah di bawah paras gusi.
- Gusi mungkin juga berdarah

RAWATAN TRAUMA GIGI SUSU

- Trauma gigi susu boleh mengakibatkan kecederaan kepada struktur gigi kekal yang sedang berkembang berdekatan dengan akar gigi susu.
- Ibu bapa perlu mendapatkan nasihat doktor gigi jika kanak-kanak mengalami trauma gigi dan jika ada kelewatan dalam perkembangan gigi kekal.

PENGENDALIAN UNTUK KES KECUALI AVULSI

- Jangan Panik!!
- Ada /tidak luka?
- Gigi di soket lagi?
- Perlu diperiksa secepat mungkin oleh doktor gigi
 - Doktor gigi akan menentukan sama ada perlu rawatan, tampalan atau cabutan.
- makanan lembut

PENGENDALIAN GIGI SUSU DAN GIGI KEKAL TERAVULSI

GIGI SUSU

- **JANGAN** masukkan gigi SEMULA DALAM SOKET.
- GIGI YANG HILANG PERLU DICARI SEHINGGA JUMPA.

- JUMPA DOKTOR GIGI DENGAN SEGERA.
- PEMERIKSAAN GIGI BERKALA UNTUK MEMANTAU PERTUMBUHAN GIGI KEKAL.

GIGI KEKAL

- PEGANG BAHAGIAN KORONA (WARNA PUTIH)
- BERSIHKAN GIGI DENGAN AIR PAIP SELAMA **5 SAAT**.

- **JANGAN** LETAK DALAM AIR.
- RENDAM DALAM SUSU / NORMAL SALINE / AIR LIUR

LANGKAH-LANGKAH PENCEGAHAN TRAUMA PERGIGIAN

Memakai gear sukan yang sesuai

Memakai pengawal mulut (mouth guard)

Memakai tali pinggang keledar

PENGHARGAAN

Ahli Jawatankuasa Pembangunan Flip Chart Modul Program Ikon Gigi (iGG)

Bidang Tugas	Senarai Ahli	Tempat Bertugas
Pengerusi	Dr. Salleh bin Zakaria	Cawangan Promosi Kesihatan Pergigian, Program Kesihatan Pergigian, KKM.
Skop 1 & 2 (Edisi ke-3)	1. Dr. Nur Hidayah binti Zuhurulsham 2. Dr. Mohammad Najmi bin Abd Latif 3. Dr. Raja Mohamed Zulzaim bin Raja Husni 4. Dr. Nabihah bintt Abu Karim 5. Dr. Luqman Hakim bin Zulkpli 6. Dr. Abdul Mueiz bin Samat @Darawi	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Kelantan, Jabatan Kesihatan Negeri Kelantan.
Skop 3 (Edisi ke-3)	Dr. Ahmad Syahir bin Ahmad Zu Safiuddin	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Pahang, Jabatan Kesihatan Negeri Pahang.
Skop 4	1. Dr. Choo Wan Ling 2. Dr. Siaw Hooi Chin	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Pulau Pinang, Jabatan Kesihatan Negeri Pulau Pinang.
Skop 5	1. Dr. Lor Yen Fang 2. Dr. Nil Irma Isaura binti Azman	Bahagian Kesihatan Pergigian Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur & Putrajaya, Jabatan Kesihatan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur & Putrajaya.
Skop 6	1. Dr. Mohamad Noor bin Sairi 2. Dr. Nur Fatehah binti Mohamad Yusof 3. Dr. Akmal Khalis bin Doreyat 4. Dr. Zaid bin Ahmad Sharifuddin	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Selangor, Jabatan Kesihatan Negeri Selangor.
Skop 7	1. Dr. Ili Mazlina binti Mukhtar 2. Pn. Siti Rahmah binti Rahman 3. Dr. Sharul Azzat bin Shamsudin 4. Dr. Muhammad Anas Bukhari bin Abu Hanifah	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Perak, Jabatan Kesihatan Negeri Perak.
Skop 8 (Edisi ke-3)	Dr. Maryam binti Hj. Abdul Halim	Bahagian Kesihatan Pergigian Negeri Pahang, Jabatan Kesihatan Negeri Pahang.
Urusetia	1. Dr. Doryalisa binti Zakaria 2. Dr. Muhammad Adib bin Jamil 3. Pn. Haziah binti Hassan 4. Pn. Norazizah binti Nordin 5. Pn. Siti Zainaliza binti Hashim	Cawangan Promosi Kesihatan Pergigian, Program Kesihatan Pergigian, KKM.

serta

Setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan terima kasih diucapkan kepada individu-individu yang telah menyumbang secara langsung atau tidak langsung dalam menjayakan penerbitan flip chart ini.